

Джерела та література

1. Посольство України в Республіці Польща [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://poland.mfa.gov.ua/u>
2. Чекаленко Л.Д. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства / Л.Д. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2010. – № 3–4. – С. 26–31.
3. Зібрання чинних міжнародних договорів України / [уклад. Г.С. Брескаленко та ін.; голова ред. ради К.І. Грищенко] / Міністерство закордонних справ України. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2001. – 2003. – Т. 2, кн. 2: Серпень-грудень 1992 р. — 680 с.
4. Гевко В. 20 років українсько-польських відносин: випробування часом і спільна перспектива на майбутнє / В. Гевко // Україна—Європа—Світ. Міжнарод. зб. наук. праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2011. – Вип. 6-7. – С. 126-134.
5. Калінічева Г.І. Стратегіями взаємин України з країнами Вишеградської групи / Г.І. Калінічева // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За редакцією д.і.н., професора А.І. Кудряченка. – К.: Фенікс, 2011. – 632 с.
6. Декларація міністрів закордонних справ України та Республіки Польща про засади формування українсько-польського партнерства // Голос України. – 1994. – 23 березня.
7. Зеленько Г. «Навздогінна модернізація»: досвід Польщі та України: моногр. / Зеленько Г. – К.: Критика, 2003. – 215 с.
8. Спільна Декларація Президента України і Президента Республіки Польща // Політика і час. – 1996. – №7. – С. 79-81.
9. Спільна заява Президентів України і Республіки Польща «До порозуміння і єднання» // Урядовий кур'єр. – 1997. – 24 травня.
10. Мадіссон В. Сучасна українська геополітика: навчальний посібник / В. Мадіссон, В. Шахов. – К.: Либідь, 2003. – 174 с.
11. Стратегії розвитку України: теорія і практика / [За ред. О.С. Власюка]. – К.: НІСД, 2002. – 864 с.
12. The official website of the President of the Republic of Poland [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.president.pl/en/>
13. Президент України Віктор Янукович. – Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>
14. Восточное партнерство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eastern-partnership.pl/pw_ru/MSZ%20PW%20RU.pdf
15. Янків М.Д. Україна і Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат: політико-економічний та секторальний аналіз: монографія / Янків М.Д. – Л.: Світ, 2011. – 399 с.
16. Visegrad Group. Official website [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.visegradgroup.eu/>

Мудриевская И. И. Главные этапы политического сотрудничества Украины с Республикой Польша (1991–2013 гг.)

Исследован процесс развития украинско-польского двустороннего политического сотрудничества в рамках Вышеградской группы конца XX – начала XXI в., выделены основные хронологические этапы межгосударственного взаимодействия. Рассмотрены проблемные моменты в каждом периоде двустороннего сотрудничества и акцентировано внимание на положительном опыте украинско-польских отношений. Определена роль Польши в реализации евроинтеграционной стратегии Украины. Проанализированы программы председательства Республики Польша в Вышеградской группе.

Ключевые слова: политическое украинско-польское сотрудничество, Вышеградская группа, евроинтеграция, «Восточное партнерство».

Mudrievska I. I. Main stages of political cooperation of Ukraine with the Republic of Poland (1991–2013)

The author investigates the process of development of the Ukrainian-Polish bilateral political cooperation and within the Visegrad Group, points out the basic chronological stages of interstate interaction and their characteristics. Problem points at each period of the bilateral cooperation and focuses at the positive experience of Ukrainian-Polish relations are reviewed. The role of the Republic of Poland at the realization of European strategy of Ukraine is defined. Programs of the Presidency of the Republic of Poland in the Visegrad Group are analyzed.

Keywords: political Ukrainian-Polish cooperation, Visegrad Group, European integration, "Eastern Partnership".

УДК 658:347.77:633(477)

П. М. Василюк

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН УКРАЇНИ

У статті розкрито період створення й діяльності Державної служби з охорони прав на сорти рослин та Українського інституту експертизи сортів рослин (1992–2013 рр.). Методом історико-наукового аналізу урядових постановів і законів із зазначеної тематики визначено структуру, завдання і напрями роботи Держслужби, висвітлено роль міжнародного співробітництва в удосконаленні вітчизняного правового регулювання стосовно охорони прав селекціонерів й інших заявників, показано значення розроблених програм у забезпеченні ринку насіння високоякісними і продуктивними сортами, а харчову промисловість сировинною базою.

Ключові слова: сортовипробування, насінництво, охорона сортів, реєстр, експертиза сортів.

Проблема сортовипробування, здійснення контролю за набуттям прав на сорти рослин, їхньою реєстрацією і реалізацією є однією з державних програм Міністерства аграрної політики і продовольства України. Як показали власні дослідження, саме завдяки накопиченому досвіду упродовж минулого століття його переосмисленні, визначенні ролі вітчизняних дослідних установ у розвитку і становленні

сортовипробування як окремого наукового напрямку досліджень, наша держава зможе відкоригувати сучасну структуру державного регулювання якості та реєстрації сортів, їх поширення, охорони прав селекціонерів і впровадження сортової сертифікації насіння відповідно до міжнародних вимог. Особливої актуальності ця проблема набула після ліквідації в 2011–2013 рр. Державної служби з охорони прав на сорти рослин та приєднання її до Державної ветеринарної та фіто санітарної служби України.

Аналіз наявних опублікованих матеріалів стосовно вітчизняного сортовипробування засвідчив відсутність у науковому обігу історіографічних праць. Деякі події в еволюції державного випробування сортів розкрито у колективній монографії за науковою редакцією В.В. Шелепова [1]. Зокрема у розділі 9 «Сортовивчення і охорона прав на сорти» узагальнено історію сортовипробування, ознаки експертизи на ВОС-тест та міжнародні зв'язки і охорону прав на сорти. Проте досліджувану проблему висвітлено фрагментарно, зазначаючи лише певні урядові розпорядження.

Мета даного рукопису полягає у проведенні всебічного аналізу останнього періоду науково-організаційного становлення вітчизняного сортовипробування (1992–2013).

Після проголошення України незалежною державою, у лютому 1992 р. Міністерство сільського господарства та продовольства України видало наказ № 69, згідно з яким Державну комісію по сортовипробуванню сільськогосподарських культур при Держагропромі УРСР перейменовано в Державну комісію України по випробуванню та охороні сортів рослин Мінсільгосппроду України (Держкомісія). За Статутом Держкомісії, затвердженим Міністерством сільського господарства і продовольства України 28 вересня 1993 р., вона стала установою, що здійснювала державне управління в галузі випробування сортів рослин. Метою її створення було забезпечення державного управління формуванням сортових ресурсів України та охорони прав селекціонерів на сорти рослин. Держкомісія нараховувала 25 обласних інспектур, 66 державних сортовипробувальних станцій, 122 сортодільниці, 8 лабораторій і 4 підприємства. Частина сортодільниць, що були на самостійному балансі, перетворено в державні сортовипробувальні станції і нове тисячоліття сортомережа Держкомісії зустрічала таким складом: 92 державні сортовипробувальні станції та 47 державних сортовипробувальних дільниць [2].

Наступного року Постановою Кабінету Міністрів України 3116-XII від 21 квітня 1993 р. прийнято Закон України «Про охорону прав на сорти рослин», яким передбачено регулювання майнових і особистих немайнових відносин, що виникають у зв'язку з набуттям, здійсненням та захистом прав інтелектуальної власності на сорти рослин. Відповідно до цього Закону Кабінет Міністрів України 22 листопада 1993 р. видав постанову «Про Реєстр сортів рослин України», де розроблено Положення про Реєстр сортів рослин України, а також прийнято низку директив, які закріпили за Державною комісією із випробування та охорони сортів рослин Міністерства сільського господарства і продовольства України ведення Реєстру сортів. У зв'язку з цим Комісія уповноважувалася: 1) видавати від імені держави авторські свідоцтва, що підтверджують авторство на нові сорти, на які не видаються патенти, і засвідчують право автора на отримання винагороди; 2) використовувати для занесення сортів до Реєстру сортів рослин України окремі результати випробувань, надані іншими компетентними органами України або зарубіжних держав (відповідно до укладених з ними договорів), у разі неможливості одержання таких результатів безпосередньо Державною комісією. Наукові дослідження, пов'язані з обґрунтуванням занесення сортів до Реєстру сортів рослин України і визначенням мети їх використання у виробництві передбачалося проводити науково-дослідними установами Української академії аграрних наук (нині Національна академія аграрних наук України) на замовлення Комісії та за рахунок коштів державного бюджету, з фінансування академії для цієї мети [3]. Крім того, постановою № 806 від 28 вересня 1993 р. уряд ухвалив перелік родів і видів рослин, на сорти яких видавалися патенти. У цей список увійшли: пшениця тверда (*Triticum durum* Desf.), пшениця м'яка (*Triticum aestivum* L.), ячмінь (*Hordeum vulgare* L.), жито (*Secale cereale* L.), соняшник (*Helianthus annuus* L.) [4].

13 липня 1994 р. Кабінет Міністрів України затвердив постанову «Про доповнення переліку послуг, пов'язаних із забезпеченням прав на сорти рослин, та розміри їх оплати», ухвалену ще 28 жовтня 1993 р. Цим документом прийнято рішення про дві додаткові послуги із визначенням розміру оплати (у частинах мінімальної заробітної плати, без індексації) до Держпатенту: 1) реєстрація договору про передачу права на патент (0,5) та 2) реєстрація ліцензійного договору стосовно одного патенту (1,0), крім того за кожний патент додатково (0,8) [5].

З 1995 р. Україна стала членом Міжнародного Союзу з охорони нових сортів рослин (UPOV), яким було розроблено Міжнародну Конвенцію з охорони нових сортів рослин. 2 серпня 2006 р. прийнято закон України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин» [6].

Мета Конвенції UPOV полягає у забезпеченні визнання державами-членами Союзу досягнень селекціонерів шляхом надання їм виняткового права власності на основі низки однорідних і чітко зумовлених принципів. Для отримання охорони сорт має бути: відмінним від загальновідомих сортів, досить однорідним, стабільним і новим у тому розумінні, що він не був предметом комерційного збуту до певного часу, встановленого шляхом посилання на дату подачі заявки на надання охорони. Охорона нових сортів рослин потрібна з метою подальшого розвитку сільського господарства, а також зацікавленості селекціонерів.

Вступ до UPOV означає, що держава заявляє про свої наміри охороняти права селекціонерів на основі принципів, що отримали міжнародне визнання та підтримку. Це дає вітчизняним селекціонерам можливість отримати правову охорону в інших державах-членах Союзу і стимулює селекціонерів вкладати кошти в селекцію рослин і виробництво насіння на своїй території. Членство в UPOV надає державі можливість ділитися власним досвідом і використовувати практику інших держав-членів Союзу, здійснювати свій внесок

у розвиток світової селекції. Основною діяльністю UPOV є сприяння розвитку міжнародної гармонізації і співпраці між державами-членами Союзу, а також надання допомоги країнам у підготовці законодавств з охорони сортів.

Для проведення успішної міжнародної торгівлі потрібні однотипні (уніфіковані), взаємопорівняльні правила. Ці умови посилюють конкретну діяльність, спрямовану на розроблення методичних керівництв, рекомендацій, типових угод і форм, а також сприяють можливості обміну ідеями і досвідом. В UPOV розроблено детальне зведення загальних принципів проведення експертизи сортів на предмет наявності відмінних ознак, однорідності і стабільності, а також наразі прийнято конкретні методичні рекомендації для 240 видів рослин, якими користуються всі країни-учасники UPOV поряд з національними методиками.

Тісна співпраця між державами у межах UPOV відбувається в галузі експертизи сортів рослин. Вона базується на домовленостях, відповідно до яких одна держава-член Союзу проводить експертизу на прохання інших держав, або одна держава-член Союзу за основу для ухвалення рішень щодо надання права селекціонера бере до уваги результати експертизи, отримані в інших державах. Таким чином, держави-члени Союзу можуть скорочувати свої витрати, пов'язані з практичним використанням національних заходів охорони, а селекціонери, при відносно малих витратах, мають можливість отримати охорону в кількох країнах.

Держави-члени UPOV підтримують зв'язки і надають юридичну, адміністративну та технічну допомогу урядам все більшої кількості держав, які виявляють зацікавленість у діяльності Союзу з охорони нових сортів рослин. Регулярні контакти підтримуються також з багатьма міжурядовими і міжнародними неурядовими організаціями.

За роки членства України в UPOV представники України беруть участь у заходах цієї організації, в обговоренні подальших стратегічних і тактичних шляхів охорони прав селекціонерів і нових сортів рослин. Велика увага при цьому приділяється встановленню ділових контактів з представниками повноважних органів інших країн-членів Союзу. Це сприяло приєднанню України до Міжнародної асоціації з торгівлі насінням (FIS) з 1996 р. Інтереси України в FIS представляло об'єднання «Насіння України».

Подальше становлення вітчизняної селекції і насінництва, вихід на міжнародний ринок, підвищення конкурентоспроможності українського насінного матеріалу неможливе без участі нашої держави в Міжнародній асоціації з контролю за якістю насіння (ISTA) і в Міжнародній організації економічного співробітництва і розвитку (OECD) з питань сортової сертифікації.

Надання сорту міжнародного охоронного права у межах країн-учасниць UPOV забезпечить селекціонерів гарантоване державою авторське та майнове право, що дозволяє акумулювати кошти на створення нових сортів, для підвищення ефективності та конкурентоспроможності національної селекції.

Нові підходи до поняття про сорт, світовий досвід його охорони спонукали Уряд зробити відповідні кроки в нормативно-правовому, науковому, методичному, міжнародному аспектах системи експертизи сортів і охорони прав на них. Зокрема, у 2001 р. розпорядженням Уряду було затверджено низку першочергових заходів щодо розв'язання найважливіших завдань з насінництва, селекції сільськогосподарських культур та тварин. Серед них пунктом 8 зазначено: «Утворити Український інститут експертизи сортів рослин на базі Державного центру сертифікації, ідентифікації та якості сортів рослин і Державної комісії України по випробуванню та охороні сортів рослин Мінагрополітики [7].

Найбільш визначальною подією в розвитку вітчизняного сортовипробування й головне створення спеціальної інституції у роки незалежності України слід назвати постанову № 714 Кабінету Міністрів України від 1 червня 2002 р. «Про утворення Державної служби з охорони прав на сорти рослин та Українського інституту експертизи сортів рослин». В ній декларується створення у складі Міністерства аграрної політики на базі Державної комісії по випробуванню та охороні сортів рослин – Державної служби з охорони прав на сорти рослин як урядового органу державного управління. Відповідно було розроблено спеціальне положення. Шляхом реорганізації Державного центру сертифікації, ідентифікації та якості сортів рослин створено Український інститут експертизи сортів рослин [8].

Основними завданнями Держсортслужби були: 1) участь у забезпеченні державної політики у сфері охорони прав на сорти рослин; 2) забезпечення державного контролю та нагляду за збереженістю сортів; 3) проведення державної науково-технічної експертизи сортів рослин як суб'єктів інтелектуальної власності; 4) державне випробування сортів рослин, придатних для поширення в Україні; 5) науково-методичне керівництво державною експертизою сортів; 6) контроль за додержанням юридичними і фізичними особами законодавства з питань охорони прав на сорти рослин.

Для виконання поставлених завдань було розроблено спеціальну структуру Державної служби з охорони прав на сорти рослин, яка включала три відділи:

– фінансового та організаційного забезпечення – здійснював методичне керівництво плануванням економічної роботи, бухгалтерським обліком і звітністю, доводив закладам експертизи зведені план фінансування і загальний кошторис, постійно контролював стан та достовірність обліку й удосконалював звітність з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності та збереження державної власності.

– державної реєстрації прав на сорти рослин та нормативно-правової роботи – реалізовував державну політику у сфері охорони прав на сорти рослин, контролював набуття прав інтелектуальної власності на сорти рослин, їхню реєстрацію та реалізацію, а також додержання юридичними і фізичними особами законодавства.

– правового забезпечення та роботи з УПОВ (Міжнародним союзом з охорони нових сортів рослин) – контролював дотримання Держсортслужбою та закладами експертизи вимог чинних нормативно-правових

актів, координував розробку та розробляв законодавчі й нормативно-правові акти, спрямовував діяльність державної системи охорони прав на сорти рослин у сфері охорони прав на сорти рослин та забезпечував виконання повноважень представника України у Раді УПОВ.

До складу Держсортслужби крім Українського інституту експертизи сортів рослин увійшли: 1) державні центри експертизи сортів рослин АР Крим і областей з державними інспекціями з охорони прав на сорти рослин АР Крим і областей (25) та підпорядкованими їм і Держсортслужбі державними сортодослідними станціями (66); 2) державна інспекція з охорони прав на сорти рослин. Діяльність Державної системи охорони прав на сорти рослин здійснювалася на площі 20,6 тис. га власної землі, зокрема 19,2 тис. га сільгоспугідь та орендованої – 4,9 тис. га. Середньорічна вартість основних виробничих фондів складала 233 млн грн, вартість валової продукції у порівняльних цінах 2000 р. – біля 24,4 млн грн.

Наукова діяльність Держсортслужби проводилася відповідно до Державної науково-технічної програми експертизи сортів рослин. На виконання завдань Програми кваліфікаційну експертизу сортів рослин проводили на рівні 2 670 сортів і гібридів 112 культур у 24 обласних державних центрах експертизи сортів рослин та 64 державних сортодослідних станціях. Щорічно закладами експертизи закладалося біля 65 тисяч дослідів на площі 7 тис. га. Відповідно до науково-технічної програми експертизи сортів озимих культур урожаю 2007 р. проведено закладення польових дослідів озимих культур на відмінність, однорідність і стабільність з 1820 сортів, придатних для поширення – 9000 сортів.

Щорічно сортодослідними станціями збирається біля 40 тис. тонн зернових та зернобобових культур, зокрема озимої пшениці – 23 тис. тонн, 20 тис. тонн цукрових буряків, майже 2,5 тис. тонн соняшнику, 2 тис. тонн картоплі та 1,4 тис. тонн овочів. Програма державного фінансування дозволяє підвищити рівень виконання науково-технічної програми та поживати процеси оновлення і модернізації матеріально-технічної бази закладів експертизи. Вагомим джерелом фінансових ресурсів для системи залишаються надходження від реалізації побічної продукції науково-виробничої діяльності.

У 2003 р. Верховною Радою України прийнято закон України «Про насіння і садивний матеріал». Цей документ визначив основні засади виробництва та обігу насіння і садивного матеріалу, а також порядок здійснення державного контролю за ними. У статті 7 розділу 2 «Державне управління у сфері насінництва та розсадництва» зазначено, що до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику у сфері насінництва та розсадництва, належить координація діяльності підприємств, пов'язаної з проведенням державного випробування сортів сільськогосподарських рослин [9]. На виконання закону України «Про насіння і садивний матеріал» Кабінет Міністрів України постановив затвердити Положення про Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні [10].

Ще з середини 90-х років минулого століття широкого застосування та комерційного культивування зазнали генетично модифіковані організми (ГМО). З того часу їхнє використання у сільському господарстві зростає з кожним роком. Найчастіше генетично модифікованим рослинам надають стійкість до гербіцидів, комах або вірусів. Саме тому постала гостра необхідність урегулювати проблему випробування таких культур. З цією метою відповідно прийнятого закону України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» Кабінет Міністрів України у липні 2009 р. видав спеціальну постанову «Деякі питання проведення апробації (випробування) та реєстрації генетично модифікованих організмів сортів сільськогосподарських рослин». У ній затверджено порядок проведення державної апробації (випробування) генетично модифікованих організмів сільськогосподарських рослин у відкритій системі та порядок державної реєстрації генетично модифікованих організмів сортів сільськогосподарських рослин у відкритій системі [11].

У 2003 р. в Україні було розроблено методики проведення сортовипробувань у семи випусках. Ними охоплено основні сільськогосподарські види рослин, сорти яких за позитивних даних експертиз можуть поширюватися в Україні. Інститутом підготовлено та затверджено Держсортслужбою Методики проведення експертизи сортів на ВОС для понад 450 видів рослин. Для ознайомлення широкого кола селекціонерів систематично друкуються результати науково-технічної експертизи сортів рослин на придатність до поширення в Україні. Постійно видається витяг з Державного Реєстру сортів рослин. Станом на 2011 р. у Реєстрі сортів рослин зареєстровано майже 6000 сортів, придатних до поширення в Україні. Щорічно Держсортслужба видає понад 1500 охоронних документів на сорти рослин (авторські свідоцтва і патенти) [12].

Державна служба з охорони прав на сорти рослин діяла до 2011 р. Згідно з наказом Міністерства аграрної політики України від 15 квітня було створено спеціальну комісію з її ліквідації. Український інститут експертизи сортів рослин перейшов у відання Державної ветеринарної та фіто санітарної служби України [13].

Указом президента України «Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України» від 29 листопада 2011 р. за №1078/2011 пунктом 92 ухвалено за Держветфітослужбою України організувати та здійснювати державне випробування сортів рослин з метою визначення придатності для поширення їх в Україні [14]. Згідно з витягом Державної реєстраційної служби України, серія АБ №844996 від 11 лютого 2013 р., Державну службу з охорони прав на сорти рослин ліквідовано.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що підвищення вимог до експертизи сортів рослин, формування сортових ресурсів країни, вступ до міжнародних організацій у сфері сортовивчення і сортовипробування, створення Українського інституту експертизи сортів рослин, сортодослідних станцій, визнання сорту як продукту інтелектуальної праці, ухвалення Закону України «Про охорону прав на сорти

рослин» і численних нормативно-правових актів у цій галузі беззастережно говорить про необхідність і важливість цієї роботи в забезпеченні харчової і сировинної безпеки України. Саме тому, на нашу думку, необхідно удосконалити систему державного регулювання науково-технічної експертизи сортів рослин і охорони прав заявників продукції створивши єдиний самостійний координуючий орган в системі Мінагрополітики України, особливо за умов переходу на нові стандарти галузі у зв'язку з євроінтеграційними процесами.

Джерела та література

1. Селекція, насінництво та сортознавство пшениці / В. В. Шелепов, М. М. Гаврилук, М. П. Чебаков та ін. ; УААН, Миронівський ін-т пшениці ім. В. М. Ремесла ; за ред. В. В. Шелепова. – Миронівка, 2007. – 405 с.
2. Про охорону прав на сорти рослин // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 1993. – N 21. – С. 218
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 листопада 1993 р. № 935 «Про Реєстр сортів рослин України» // Зібрання постанов Уряду України. – К. : Україна, 1994. – № 4 : 4 листопада – 31 грудня 1993 року. – С. 49–51.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 вересня 1993 р. № 806 «Про Перелік родів і видів рослин, на сорти яких видаються патенти» // Зібрання постанов Уряду України. – К. : Україна, 1994. – № 2 : 25 березня, 12 квітня, 4 травня, 5; 26 червня, 5 липня, 10 серпня, 8 вересня – 7 жовтня, 12 листопада 1993 року. – С. 87–88.
5. Постанови Кабінету Міністрів України. Про доповнення переліку послуг, пов'язаних із забезпеченням прав на сорти рослин, та розміри їх оплати, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1993 р. № 884 // Зібрання постанов Уряду України. – К. : Україна, 1994. – № 11 : 3 травня, 11 червня, 12 липня – 23 серпня 1994 року. – С. 21.
6. Закон України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин [Електронний ресурс] // Державна система охорони прав на сорти рослин. – Режим доступу : <http://sops.gov.ua/uploads/files/documents/Zakon/zakon-konv-new.html>
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження першочергових заходів щодо розв'язання найважливіших завдань з насінництва, селекції сільськогосподарських культур та тварин [Електронний ресурс] // Професійна юридична система. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=438-2001-%F0>.
8. Про утворення Державної служби з охорони прав на сорти рослин та Українського інституту експертизи сортів рослин [електронний ресурс // Верховна Рада України 1994-2013 програмно-технічна підтримка – Управління комп'ютеризованих систем – Інформаційна підтримка – Відділ баз даних нормативно-правової інформації. – Документ 714-2002-п. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/714-2002-p> .
9. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України 1994-2013 програмно-технічна підтримка – Управління комп'ютеризованих систем – Інформаційна підтримка – Відділ баз даних нормативно-правової інформації. – Документ 411-15. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/411-15> .
10. Постанова Кабінету міністрів України від 15 травня 2003 р. № 686 «Про затвердження Положення про Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні [Електронний ресурс] // Верховна Рада України 1994-2013 програмно-технічна підтримка – Управління комп'ютеризованих систем – Інформаційна підтримка – Відділ баз даних нормативно-правової інформації. – Документ 686-2003-п. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/686-2003-p>.
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 липня 2009 р. № 808 «Деякі питання проведення апробації (випробування) та реєстрації генетично модифікованих організмів сортів сільськогосподарських рослин [Електронний ресурс] // Верховна Рада України 1994-2013 програмно-технічна підтримка – Управління комп'ютеризованих систем – Інформаційна підтримка – Відділ баз даних нормативно-правової інформації. – Документ 808-2009-п. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/808-2009-p>.
12. Указ Президента України «Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фіто санітарну службу України» [Електронний ресурс] // Державна система охорони прав на сорти рослин. – Режим доступу : <http://sops.gov.ua/index.php?page=ukaz-1078> .
13. Наказ Міністерства аграрної політики України «Про заходи щодо ліквідації Державної служби з охорони прав на сорти рослин» [Електронний ресурс] // Document.ua. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zahodi-shodo-likvidaciyi-derzhavnoyi-sluzhbi-z-ohoroni-p-doc64046.html>.
14. Указ Президента України «Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фіто санітарну службу України» [Електронний ресурс] // Державна система охорони прав на сорти рослин. – Режим доступу : <http://sops.gov.ua/index.php?page=ukaz-1078>.

Василук П. Н. Организация и деятельность государственной службы по охране прав на сорта растений Украины

В статье раскрыто период создания и деятельности Государственной службы по охране прав на сорта растений и Украинского института экспертизы сортов растений (1992–2013 гг.). Методом историко-научного анализа правительственных постановлений и законов по данной тематике, определена структура, задачи и направления работы Госслужбы, освещена роль международного сотрудничества в совершенствовании отечественного правового регулирования в отношении охраны прав селекционеров и других заявителей, показано значение разработанных программ в обеспечении рынка семян высококачественными и продуктивными сортами, а пищевую промышленность сырьевой базой.

Ключевые слова: сортоиспытания, семеноводство, охрана сортов, реєстр, експертиза сортів.

Vasyliuk P. N. Organization and activity of state service on right protection of plant variety of Ukraine

The period of State Service on Right Protection of Plant Variety and Ukrainian Institute for Plant Variety Examination establishment and activity (1992–2013) is highlighted in the article. Governmental resolutions and laws on this topic, were identified structure, tasks and directions of State Service, the role of international cooperation was emphasized in improvement of native legal regulation in relation to breeders right protection and other applicants, showed the meaning of developed programs for providing high quality and productivity varieties for seed market, and base of raw materials for food industry were analyzed by the historical and scientific methods.

Keywords: variety testing, seed production, variety protection, variety examination.